

Styrelsen	2026-02-26
Handling nr	9.1
Handläggare	Sara Frank
Daterad	2025-02-04
Reviderad	

**Till
Styrelsen för Västtrafik AB**

Uppföljning internkontrollplan 2025.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Med anledning av nedanstående föreslås styrelsen besluta
att lägga bifogad uppföljning av internkontrollplan 2025 till handlingarna.

Skövde dag som ovan

Lars Backström

Sara Frank

BAKGRUND

Västrafiks styrelse beslutade i december 2024 om en intern kontrollplan för 2025. Detta är en återsrapportering av den planen. Det är det avslutande momentet i den årliga intern kontrollprocessen. Syftet är att följa upp ett antal fasta frågeställningar samt besvara frågan om åtgärderna, till de risker som valts ut fyller sin funktion och är tillräckliga.

Sammanfattning

Internkontrollplanen kan ses i två olika delar. Första delen finns för att säkerställa att befintliga kontrollverktyg efterlevs och underhålls löpande. Den andra delen är stickprovsuppföljning av riskanalysen.

Sammanfattningsvis kan det, likt tidigare år, för den första delen konstateras att uppföljningen i interkontrollplanen är en viktig och nödvändig del av processen. Det blir en garanti för att uppföljning och underhåll av regler, omhändertagande av synpunkter m m faktiskt sker.

För den andra delen kan det konstateras att arbete pågår för att följa och minimera samtliga kontrollerade risker. Riskerna är dessutom ofta "rörliga" så till vida att när arbetet fortskrider och en viss del åtgärdats uppkommer nya insikter och åtgärder som behövs. Det kan också konstateras att de risker som följts upp i år är av stor vikt för Västrafik, vilket också medfört att stora insatser gjorts för att de inte ska inträffa.

Nedan beskrivs kortfattat slutsatsen från uppföljning av respektive kontrollpunkt.

Spelregler

Risk

Risk för att styrande dokument ej efterlevs.

Årets granskning

Västtrafiks har under 2025 fullföljt uppdraget att ha ett certifierat miljöledningssystem. Parallellt med målet att miljöcertifieras utökade Västtrafik arbetet med att förbättra och samla ledningssystemet i stort. Målsättningen är att ta steg mot ett mer heltäckande ledningssystem (utan ambition att certifiera övriga delar). I och med det beslutade Västtrafiks ledningsgrupp inför 2024 års uppföljning av styrande dokument om en tillfällig process för uppföljning av spelregler 2024. Styrelsen informerades om den tillfälliga processen för uppföljning av spelregler på styrelsemötet 19 september 2024 (§76.1).

Västtrafiks ledningsgrupp beslutade 5 december 2024 om strukturen för Västtrafiks ledningssystem inklusive en övergångsperiod under 2025 där förändringarna ska arbetas in i befintliga styrdokument. Mallar finns även framtagna och beslutades i samband med strukturen. Under 2025 har planering av upplägg och utformning av olika delområden bedrivits där arbetet kommit olika långt. Fokus under året för Västtrafiks ledningsgrupp har varit ändrat arbetssätt kring processmodell med inriktningsbeslut i april och slutligt beslut avseende övergripande modell i oktober. Arbetet med ledningssystemet fortsätter under 2026 och bedömningen är att den tillfälliga processen kan behöva gälla även under 2026 utifrån hänsyn till mer prioriterade uppdrag. Västtrafiks ledningsgrupp beslutar om detta efter sommaren.

I enlighet med föregående år, samtliga spelregler (34 st) gicks igenom senast 2023. Under 2024 och 2025 har uppdatering av 10 spelregler gjorts. Utifrån behov alternativt som ett led i arbetet av att förbättra ledningssystemet som helhet.

Slutsats

Uppdatering och uppföljning har ej genomförts i större omfattning under 2025 på grund av utveckling av Västtrafiks ledningssystem vilket är i enlighet med tidigare taget beslut.

Risikanalys

Risk

Risk för att styrelsen ej följer årlig process för intern styrning och kontroll samt risk för att agendan kommande år inte tar hänsyn till genomförd riskanalys.

Resultat

Moment	Genomfört datum	Redovisat styrelsen
Uppföljning intern kontrollplan 2024	29/1-25	20/2-25
Uppföljning påverkan agenda under 2025	Har i allt väsentligt genomförts enligt plan.	
Årets process		
Övergripande diagnos	9/10, 14/10 (VTLG)	18/11-25 (WS)
Fastställande riskområden	14/10-25 (VTLG)	18/11-25 (WS)
Genomgång risker	14/10-25 (VTLG)	18/11-25 (WS)
Fastställande risker samt åtgärder	24/11-25 (VTLG)	16/12-25
Fastställande påverkan agenda 2026*		11/2-26 (presidiet enl delegation)
Beslut intern kontrollplan 2026		16/12-25

*) I skrivande stund ej genomförd, men inplanerad på agendan.

Slutsats

Enligt ovanstående genomförd uppföljning, har processen efterlevts. Både vad avser slutlig del från föregående år såväl som för 2025.

Rekommendation från revisionen

Risk

Risk att synpunkter och rekommendationer från genomförd revision ej åtgärdas.

Resultat legal bolagsrevision

Bokslutsrevision från 2024 redovisade inga synpunkter som kräver åtgärder.

Granskning av intern kontroll och förvaltningsrevision 2024 (inkl. övergripande från IT-revisionen) redovisade 1 rekommendation (föregående år 2 st).

- Kontroll avseende närstående transaktioner. Rekommendation har ännu inte lösts, men fortsatt arbete kommer genomföras.

Resultat lekmannarevision

Utifrån lekmannarevisorernas granskning verksamhetsåret 2023 kvarstod följande rekommendation:

- **Granskning av trygghet och säkerhet i trafikhändelser**

Revisorernas rekommendationer var att:

- Bolaget säkerställer sin rapportering, uppföljning och utvärdering avseende trafikhändelser.

Slutsats: Arbetet har fortsatt men det kvarstår fortfarande åtgärder. Rekommendationen är delvis omhändertaget men revisionen bedömer att rekommendationen kvarstår för åtgärd under 2026.

Utifrån lekmannarevisorernas granskning verksamhetsåret 2024 gavs följande rekommendationer:

- **Granskning av en kollektivtrafik på jämlika villkor**

Revisorernas rekommendationer var att:

- Bolaget färdigställer riktlinjerna för ett fullt tillgängligt prioriterat nät.

Slutsats: Revisionen bedömer att bolaget delvis omhändertaget rekommendationen under 2025. Västtrafik har färdigställt riktlinjer för att orientera sig på hållplats och planering av resa. Arbeta pågår med att ta fram riktlinjer för biljettköp och kundinformation, inklusive informationsåtkomst och planering av resa. Rekommendationen kvarstår för åtgärd under 2026.

- **Granskning av informationssäkerhet**

Revisorernas rekommendationer var att:

- Bolaget att stärka informationssäkerhetsarbetet avseende informationsklassning, riskhantering och kontinuitetsplanering
- Årligen följa upp informationssäkerheten i enlighet med regionens riktlinjer.

Slutsats: Revisionen bedömer att bolaget omhändertagit rekommendation nr 2. De bedömer att rekommendation nr 1 kvarstår arbete pågår men är ännu ej färdigställt.

Slutsats

Revisionernas rekommendationer från år 2024 har i delvis omhändertagits och där så är nödvändigt fortsätter aktiviteter att pågå för att omhänderta kvarvarande delar.

Risk för försenad leverans av nya tåg.

Risk

Risk att ytterligare stora förseningar för leverans av nya tåg, vilket medför fordonsbrist vilket leder till att vi inte klarar vårt trafikåtagande.

Resultat

Planen för uppföljning av risken för ytterligare förseningar och fordonsbrist var att:

- ✓ Uppföljning av arbetssätt i projektet ”Nya tåg” för att säkerställa leverans enligt avtal.
- ✓ Uppföljning av styrgruppens arbetssätt kring leveransplaner.
- ✓ Uppföljning av verksamhetens arbetssätt för att säkra trafiken vid eventuell ytterligare försenad leverans.

Projekt ”Nya tåg” har väl fungerande arbetssätt för uppföljning av avtalets villkor och för uppföljning av statusen i leveranserna av fordonen. Projekt ”Nya tåg” är väl förberedda på nästkommande fas, med fordon i trafik, baserat de rutiner och arbetssätt som är etablerade, i kombination med den utökade organisationen för denna fas.

Styrgruppens bedömning är att projektets arbetssätt dels det egna projektet, dels i kombination med Ahlstrom, har en bra struktur och en dialog som är tuff men med ett gemensamt fokus. Styrgruppen har funnits tillgänglig, tagit beslut och gjort vad som är möjligt för att bibehålla fokus hos ledningen. Det krävs ett stort mått av noggrannhet för att säkerställa att alla krav i ett avtal uppfylls samtidigt som det inte får innebära att leverans omöjliggörs på grund av alla detaljer. Det är och har framför allt varit svårigheter i många led för att säkerställa tågen inte minst på mjukvarusidan.

Verksamheten har etablerat ett robust arbetssätt med både kortsiktiga och långsiktiga åtgärder. Genom flexibilitet i trafikutvecklingstakten, anpassning av trafikutbud och ersättningstrafik bedöms det ha funnits en god beredskap för att hantera ytterligare förseningar under 2025. Utmaningar kvarstår, men risknivån är hanterbar under förutsättning att dessa åtgärder fortsätter följas upp och utvecklas.

Slutsats

Projektet och styrgruppen har tillsammans med verksamheten arbetat intensivt med åtgärder för att minimera riskerna. Det finns alltid utrymme för förbättring, men projektet fungerar väl och har stort fokus. Inom samtliga områden vidtas de åtgärder som är möjliga för att säkerställa leveransen och samtidigt upprätthålla verksamheten, så att kunden/medborgaren inte påverkas.

Risk för brist på tillgång till ersättningstrafik.

Risk för brist i tillgång till ersättningstrafik särskilt i samband med kommande avstängning av Västra stambanan. Att få en fungerande bra upplevelse för kunderna, bra flöden och god kapacitet i trafiken, kräver god tillgång på ersättningsfordon och bra trafikupplägg där framkomlighet är viktig.

Resultat

Planen för uppföljningen av risken för brist på tillgång till ersättningstrafik var att:

- ✓ Uppföljning av metodik i genomförd planering av omläggningar.
- ✓ Uppföljning av tillförda resurser och informationsinsatser.

Sammanfattningsvis har arbetet med ersättningstrafik vid avstängningen av Västra stambanan präglats av tidig planering, förstärkt resursförsörjning och bred samverkan med externa aktörer. Åtgärderna har syftat till att minska riskerna för kapacitetsbrist och försämrade kundupplevelse.

Det fortsatta arbetet bör fokusera på lärdomar från genomförandet, ytterligare förbättrad framkomlighet samt fortsatt utveckling av planerings- och informationsprocesser inför kommande större trafikpåverkande händelser.

Slutsats

Arbetet under 2025 har fungerat tillfredsställande, men det är viktigt att fortsatt utveckla arbetssätten och ta tillvara de lärdomar som gjorts.

Risk för sabotage och informationsförlust.

Risk

Risk för sabotage och informationsförlust pga att obehöriga kommer åt Västtrafiks nätverk. Cyberhot rent generellt ökar i samhällsutvecklingen, mer hemarbete och nu även krigshot.

Resultat

Planen för uppföljning av risken var att:

- ✓ Uppföljning av det löpande arbetet med preventiva åtgärder och avveckling av gamla och osäkra system samt åtgärder för att förstärka övervakning.
- ✓ Uppföljning av kompetensutveckling, kompetensforum samt samarbete med regionen.

Västtrafik har under året tagit relevanta steg mot att både förebygga, identifiera och svara på hot mot vår digitala miljö. Hotläget har dock varit fortsatt högt under året. Det är även den trend som syns för 2026.

Slutsats

Arbetet under 2025 har fungerat tillfredsställande men fortsatta åtgärder krävs för att stå bättre rustade. De åtgärder som påbörjats under 2025 bör genomföras fullt ut under 2026 för att få önskad effekt. Ytterligare åtgärder kommer sannolikt att behöva initieras.

//

Internkontrollplan 2025		Kontroll-ansvarig	Kontrollmetod
Risk	Kontrollmoment		
Återkommande punkter (* punkt 1)			
Risk för att styrande dokument ej efterlevs	Uppföljning och sammanställning av samtliga spelreglers uppföljningar samt noterade avvikelser.	Lars Backström /Sara Frank	Rapportform
Risk för att styrelsen ej följer årlig process för intern styrning och kontroll samt risk för att agendan kommande år inte tar hänsyn till genomförd riskanalys.	Uppföljning av att samtliga moment i Västtrafiks övergripande årliga process för intern styrning och kontroll genomförts samt uppföljning av att agendan kommande år tagit hänsyn till genomförd riskanalys.	Lars Backström /Sara Frank	Rapportform
Risk att synpunkter och rekommendationer från genomförd revision ej åtgärdas.	En uppföljning ska ske att bolaget hanterat synpunkter och rekommendationer. Med hanterat menas att tillämpliga åtgärder genomförts eller att motivering finns för kvarstående öppna frågeställningar.	Lars Backström /Sara Frank /m fl	Rapportform
Förslag från Riskanalysen (* punkt 2)			
Risk att ytterligare stora förseningar för leverans av nya tåg, vilket medför fordonsbrist vilket leder till att vi inte klarar vårt trafikåtagande.	Uppföljning av arbetssätt i projektet "Nya tåg" för att säkerställa leverans enligt avtal. Uppföljning av styrgruppens arbetssätt kring leveransplaner. Uppföljning av verksamhetens arbetssätt för att säkra trafiken vid eventuell ytterligare försenad leverans.	Lars Backström/ Sara Frank	Rapportform
Risk för brist i tillgång till ersättningstrafik särskilt i samband med kommande avstängning av Västra stambanan. Att få en fungerande bra upplevelse för kunderna, bra flöden och god kapacitet i trafiken, kräver god tillgång på ersättningsfordon och bra trafikupplägg där framkomlighet är viktig.	Uppföljning av metodik i gjord planering av omläggningar. Uppföljning av tillförda resurser och informationsinsatser.	Lars Backström/ Sara Irlund	Rapportform
Risk för sabotage och informationsförlust pga. att obehöriga kommer åt Västtrafiks nätverk. Cyberhot rent generellt ökar i samhällsutvecklingen, mer hemarbete och nu även krigshot.	Uppföljning av det löpande arbetet med preventiva åtgärder och avveckling av gamla och osäkra system samt åtgärder för att förstärka övervakning. Uppföljning av kompetensutveckling, kompetensforum samt samarbete med regionen.	Lars Backström/ Thom Birkeland	Rapportform